

آپاراتچی

در گفت‌وگوی «جام‌جم» با کارگردان و تهیه‌کننده فیلم آپاراتچی بررسی شد

آپاراتچی داستان یک قهرمان زنده

صفحه ۸

در گفت‌وگوی «جام‌جم» با حسن وارسته عنوان شد

خط‌شکنی رستگاری

قانون جدید اکران، به سود یا ضرر سینما؟

سینما
معطل آیین نامه اکران ۱۴۰۳

۱۰ |

در دومین محفل «مسیر مرتضی» مطرح شد

رسانه ملی
همگام با حماسه مقاومت

۶ |

زاویه دید

دوشنبه نوشته‌ها

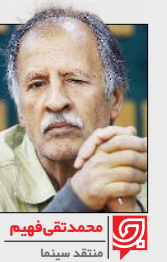
فیلمساز علیه فیلمسازان!!

سه سال پیش اگر فردی (یا منتقدی) به شیوه جامپ‌کات، امروز را پیش بینی می‌کرد و می‌گفت طرفداران نظریه سینمای بدنه علیه فروش فیلم‌ها جبهه خواهند گرفت و به جای عبدانه، بیانیته تصویری علیه همکاران خود منتشر خواهند کرد، حتما به او می‌خندیدیم یا حداقل باور نمی‌کردیم. قبل از هر حرفی باید اشاره کنیم که خود مقوله فروش فیلم‌ها غیرقابل پیش‌بینی بود. فراموش نکنده‌ایم که همه بر مرگ سینما فاتحه می‌خواندند.

بعد از جریان کووید، به فکر کمتر کسی خطوری می‌کرد که در این سینما فیلم‌هایی ساخته شود که باردیگر رنگ صف و اقبال دیده شود اما شد. یعنی ثابت شد که توده‌های مردم از سینما در درجه اول توقع سرگرمی دارند و هر اثری که از جنبه‌های حزبی و شعار ضد این و آن فاصله بگیرد، برعکس به مردم نزدیک می‌شود. خب از این بحث بگذریم. برای این قلم و جریان نقد اساسا فروش فیلم‌ها محلی از اعراب ندارد و در برخی موارد و موقعیت‌ها مذموم هم شمرده می‌شود اما برای تحلیلگران نهاد سینما و خصوصا خود فیلمسازان و به صورت ویژه‌تر، کارگردان‌هایی که جزو صنف محسوب می‌شوند و در همه سال‌های گذشته از گیشه و رونق فیلم‌ها حمایت می‌کرده‌اند، واقعا عجیب است که حالاتیغ تیز حمله را علیه چند فیلمسازی که آثارشان (به‌زعم خود آنان سینما را نجات می‌دهد) باعث حیات مجدد سالن‌ها شده است، به کار ببرند.

نگارنده از جمله کسانی است که اصلا بحث حسادت را در این زمینه منتفی می‌دانم درحالی که همواره خود سینمایی‌ها از این رویکرد مخرب یاد کرده و در هر مرحله از جهش‌های این جنبیتی، به نقش حسادت اشاره کرده‌اند. به نظر بیشتر از حسودی، گرایش‌های باندی و گروهی و سیاسی است که در این پیچ موفق، فرمان را به سمت دره می‌پیچانند. مثلا فیلمساز/تاریخ‌گرایی مانند فریدون جیرانی را اساسا نمی‌توان حسود تلقی کرد. معروف است در دوره‌ای که هفته‌نامه سینما توسط مدیریت ضد نقد اداره می‌شد، فریدون خان هم به تبعیت از تیم لیدر، «نقد» چاپ نمی‌کرد؛ چرا که به‌زعم ایشان به گیشه سینما لطمه می‌زد و جایش را با گفت‌وگو و تحلیل بر می‌کرد. ضمن این که ایشان داعیه‌دار سینمای بدنه بود و علنا در مقابل سینمای محقر و لاغر خاص پسند جبهه پرچم سینمای بفروش را برافراشته بود. چی شده حالا در ایام عید که فیلمسازها در تکاپوی فروش بیشتر و انتظار استقبال بیشتر مردم‌اند، یک‌دهه جیرانی بیانیته‌ای تصویری علیه فروش منتشر می‌کند؟ فیلم‌های اخیر را به‌خود خندیدن برمی‌شمرد!

عجیب‌تر از همه این‌که درحالی فریدون خان برای فیلم‌های اجتماعی مرتبه‌سرای می‌کند که همین الان هم در نسبت با دیگر گرایش‌ها و رویکردها، تعداد این دسته فیلم‌ها پررنگ‌تر است. بعید است که جیرانی از تعداد فیلم‌های اجتماعی در صف اکران بی‌خبر باشد. فیلم‌هایی که دوستان سینمادار ایشان رغبتی به نمایش شان ندارند، چرا که مردم میلی به تماشای آنها نخواهند داشت. فیلم‌ها آهنگر که برگزیده جشنواره است، هنوز فرصت نمایش پیدا نکرده. اصلا سؤال بنیانی این است که کدام سینمایی اجتماعی؟ سینمایی که شیوع آن بانی فراری دادن تماشاگران از سالن‌ها می‌شد. آیا ادامه‌اش منطقی است. شورش علیه فیلم‌هایی که به فروش خوبی دست پیدا کردند تا آنجا که در ایام نوروز، عامل تاج‌کامی دیگر فیلمسازان شود. واقعا از جیرانی بعید بود، ولی سیاسی بازی همین است. دایره تنگ گروه‌گرایی از طرفدار جدی گیشه، دشمن خوبی و ضرووق اقتصادی سینما می‌سازد. این‌که جریانات سیاسی و ضد‌مدیریت جدید سینمایی حتی قکرش را نمی‌کردند که آمار فروش سینمای ایران به این سقف برسد، طبیعی است اما افتادن جیرانی به این دام ضدسینمایی غیرطبیعی است. طوری که اگر در سال جدید فوت رضا داودنژاد دل‌مان را سوزاند، موضع ضد صنفی جیرانی تا حد طغیان علیه همکارانش و ایضا تنوع ژانر، چشم‌های مان را گرد کرد.

محمدتقی فهرم
منتقد سینما

خدا حافظی با زیرالدو، چهره جهانی هنر کاریکاتور

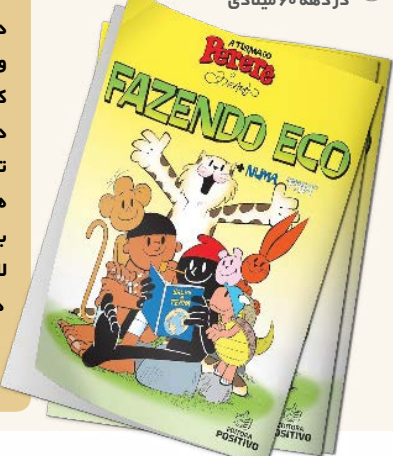
زیرالدو آئوس پینتو، کاریکاتوریست برزیلی و از چهره‌های تأثیرگذار هنر کارتون روزگشته ۶ آوریل در ۹۱ سالگی در آپارتمان خود در ریودوژانیرو درگذشت تا برزیل به‌عنوان یک کشور صاحب‌نام در عرصه هنر کارتون، یکی از چهره‌های تابناک خود را از دست بدهد. زیرالدو در سال ۱۹۳۲ در کاراتینگا متولد شد و تنها شش سال داشت که طرحی از او در سال ۱۹۳۸ در روزنامه فولاد میناس منتشر شد و همین امر موجبات ادامه راه در حرفه کاریکاتور و روزنامه‌نگاری را برای او فراهم کرد. زیرالدو طی هشت دهه فعالیت حرفه‌ای خود به‌عنوان کارتونست، روزنامه‌نگار، نویسنده و نقاش آثار بسیاری از خود بجا گذاشته و ۱۰ میلیون نسخه از مجموعه کتاب‌های او تاکنون در جهان به فروش رسیده است. علاوه بر ترجمه آثار او که به بسیاری از زبان‌های خارجی ترجمه شده، از برخی از شخصیت‌های کارتون و داستان این نویسنده نیز در تئاتر و سینما اقتباس شده است. او که بیشتر برای کودکان کتاب می‌نوشت و طراحی می‌کرد، خالق شخصیت مشهور جهانی «او مینیو مالوکینیو» (O Menino Malquinho) در دهه ۸۰ میلادی است که از روی این شخصیت، سریال تلویزیونی ساخته و درسراسر دنیا به نمایش درآمده است.

زیرالدو اگرچه فعالیت هنری خود را از کودکی آغاز کرده بود اما اوج شهرت او از دهه ۶۰ آغاز شد و در دهه سوم زندگی‌اش به یکی از مشهورترین هنرمندان کشور خود بدل شد. او سال ۱۹۶۰، اولین کتاب کمیک برزیلی را به‌عنوان نویسنده و کارتونست با نام «تورما دو پرن» (Turma do Pereré) و براساس داستان‌های فولکلور برزیلی روانه بازار کرد که با استقبال گسترده مردم روبه‌رو شد؛ زیرا این کتاب اولین کتاب مصور کاملاً رنگی در کشور برزیل بود. همچنین رویکرد زیرالدو به ارزش‌های فرهنگ سنتی برزیل که با زبانی طنزآلود به آن پرداخته شده بود نام این هنرمند را سر زبان‌ها انداخت و او را بدل به یکی از شخصیت‌های تأثیرگذار برزیل کرد. اگرچه تغییر حکومت‌های نظامی در برزیل و روی کار آمدن دیکتاتوری‌های مختلف در این کشور سبب شد بخشی از فعالیت‌های هنری زیرالدو با مشکل روبه‌رو شود، مانند لغو اجازه انتشار کمیک مصور «تورما دو پرن» اما او به‌عنوان یک روزنامه‌نگار و هنرمند تلاش کرد با چاپ کتاب‌های مختلف به‌عنوان نویسنده و طراح، زبان گویایی از فرهنگ برزیل در جهان شود. همین روحیه زیرالدو باعث شد تا فرزندان او نیز پای در راه هنری پدر بگذارند و دختر او ادیلان‌توماس به‌عنوان یک فیلمساز برزیلی و پسرش آنتونیو پینتو به‌عنوان آهنگساز به چهره‌های جهانی هنر معاصر برزیل بدل شوند.

زیرالدو که در ۶ آوریل ۲۰۲۴ در ۹۱ سالگی در آپارتمان خود در ریودوژانیرو درگذشت، قرار است ۹ آوریل به‌عنوان یک شخصیت ملی در برزیل تشییع و به خاک سپرده شود.

اولین جلد کمیک مصور «او مینیو مالوکینیو» در دهه ۸۰ میلادی

تورما دو پرن، اولین کتاب کمیک برزیلی در دهه ۶۰ میلادی

معرفی زیرالدو در ایران

سیدمسعود شجاعی طباطبائی که سابقه همکاری و دیدار با زیرالدو را داشت در پستی در فضای مجازی به درگذشت این چهره افسانه‌ای هنر کارتون و کاریکاتور واکنش نشان داد و نوشت: برای من افتخار بزرگی بود که چندبار با زیرالدو دیدار داشته باشم، سال گذشته در نمایشگاه آمریکای لاتین در موزه هنرهای معاصر تهران با کمک ادرا آموریم او را به‌عنوان نماینده تاریخ و هنر کاریکاتور برزیل با ارائه آخرین آثارش معرفی کردیم. به نظر او واقعا تاریخ مجسم این هنر در قاره آمریکای لاتین و کشورش به‌شمار می‌رود.

در مورد زیرالدو سخن فراوان است که امیدوارم با چاپ کتاب آمریکای لاتین در ایران بتوانیم حق مطلب را درباره او ادا کنیم، از روز گذشته غالب هنرمندان

به‌خصوص کاریکاتوریست‌های برزیلی تلاش دارند دین خود را در شبکه‌های اجتماعی به او ادا کنند.

رئیس‌جمهور این کشور آقای لولا در این‌باره گفت: «زیرالدو یکی از بزرگ‌ترین نمایندگان فرهنگ، مطبوعات و ادبیات کودکان در کشور برزیل محسوب می‌شود.» به دوستان هنرمند برزیلی تسلیت می‌گوییم و امیدوارم روح این هنرمند بزرگ در آرامش باشد.

